

Handläggare
Elisabet Tullgren
Telefon: 0850815030

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2021-10-28

Remiss En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69), KS 2021/1180

Svar på remiss från Kommunstyrelsen, Dnr KS 2021/1180

Förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till
kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Regeringen beslutade den 26 mars 2020 att tillsätta en särskild utredare för att se över sjukersättning, aktivitetsersättning och socialförsäkringsbalkens förmåner vid rehabilitering. Kommunstyrelsen har nu skickat utredningen på remiss till flera av stadens förvaltningar för yttrande.

Utredningens uppdrag har omfattat tre delar:

- att se över regelverket för rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga
- att underlätta arbete, studier, uppdrag under tid med sjukersättning och aktivitetsersättning
- att se över regelverket för förebyggande sjukpenning och rehabiliteringsersättning

Utredningen har funnit att nuvarande regelverk gör att många individer blir kvar i långa sjukskrivningar, trots att arbetsförmågan kan bedömas vara stadigvarande nedsatt och rehabiliteringsmöjligheterna uttömda i normalt förekommande arbeten.

Fler av förslagen syftar till att modernisera och harmonisera regelverk vilket också gör det enklare för individen att förstå de olika försäkringarna. Förändringarna gör det bland annat enklare att arbeta eller studera under den tid individen har sjukersättning eller aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga. De underlättar för den försäkrade kan delta i till exempel ideellt arbete vilket gör att individen kan vara en del av samhället. För personer med

funktionsnedsättning förändras prövningen av arbetsförmågan genom att nya begrepp som införs. För äldre med få år kvar i arbetslivet som har sjukpenning förändras regelverket med lägre krav på omställning till nytt yrke.

Förvaltningen menar att de förslag som utredningen lägger fram skulle göra det lättare för individer att förstå försäkringarna och det stöd som går att få.

Förslagen framstår också som positiva för personer med funktionsnedsättning med nytt regelverk för prövning av arbetsförmågan och för äldre gäller med lägre krav på omställning till nytt yrke.

Utredningen menar att ändringarna kan medföra minskade utgifter för ekonomiskt bistånd. Förvaltningen anser att det är positivt för individen och att det i viss utsträckning kan komma att minska behoven av stöd från socialtjänsten.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 26 mars 2020 att tillsätta en särskild utredare för att se över sjukersättning, aktivitetsersättning och socialförsäkringsbalkens förmåner vid rehabilitering. Utredningen, som tagit namnet Utredningen om sjuk- och aktivitetsersättningen samt förmåner vid rehabilitering S 2020:04, har överlämnat sitt betänkande *En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet* (SOU 2021:69). Kommunstyrelsen har nu skickat utredningen på remiss till flera av stadens förvaltningar för yttrande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för Individ och familjestöd samt avdelningen för HR och kansli. Det har behandlats i förvaltningsgrupp och pensionärsråd 2021-10-21.

Remissvaret ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast den 23 november 2021.

Ärendet

Regeringen beslutade den 26 mars 2020 att tillsätta en särskild utredning för att se över sjukersättningen, aktivitetsersättningen och socialförsäkringsbalkens förmåner vid rehabilitering.

Utredningens utgångspunkter

Socialförsäkringar syftar till att skydda individer mot en viss social risk. Sjukförsäkringen fokuserar på den sociala risken att människor

på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning har nedsatt arbetsförmåga och därför inte kan försörja sig själva genom förvärvsarbete. Det är dock inte sjukdomen eller funktionsnedsättningen i sig som avgör rätten till ersättning, utan den effekt den har på möjligheter att arbeta. Dessa förmåner har en koppling till arbetslinjen. Ersättningsarnas syfte är att förebygga nedsatt arbetsförmåga och att rehabiliteringsersättningen ska underlätta återgång i arbete.

En annan viktig utgångspunkt för utredningens arbete har varit en god rättssäkerhet med en individuell prövning utifrån den försäkrades specifika förutsättningar. Förmånerna bör också vara både lätta att förstå för individen och lätta att administrera för myndigheter. Möjligheterna att förhindra och kontrollera fusk och missbruk ska vara goda.

Utredningens uppdrag har omfattat tre delar:

- 1) att se över regelverket för rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga

Utgångspunkten har varit att sjukersättning och aktivitetsersättning ska ge hög trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga, god förutsebarhet för den enskilde och stabilitet i tillämpningen över tid. Regelverket ska bli mer ändamålsenligt och ta tillvara den försäkrades arbetsförmåga. I denna del av uppdraget har utredningen sett över rätten till sjukersättning, samt utrett kraven för att beviljas sjukersättning för äldre personer i förvärvsarbetande ålder, samt rätten till aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga.

- 2) att underlätta arbete, studier, uppdrag under tid med sjukersättning och aktivitetsersättning

Utredningen menar att dagens regelverk är svårt att överblicka, att det finns risk att personer avstår från att delta i samhällslivet eftersom de inte vet hur deras försörjning kan påverkas. I denna del av uppdraget har utredningen föreslagit förändringar för att göra det mer förutsägbart och enklare att arbeta, studera och ta uppdrag under tid med sjukersättning och aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga.

- 3) att se över regelverket för förebyggande sjukpenning och rehabiliteringsersättning

Utredningen har i denna del haft i uppdrag att lämna förslag på hur nuvarande förmåner vid rehabilitering kan moderniseras eller ersättas av förmåner som är enklare för individen, men också för handläggande myndigheter att administrera, samt säkerställa uppföljning av rehabiliteringen.

Utredningens förslag

Utredningen har funnit att nuvarande regelverk gör att många individer kvarstår i långa sjukskrivningar, trots att arbetsförmågan kan bedömas vara stadigvarande nedsatt och rehabiliteringsmöjligheterna uttömda i normalt förekommande arbeten. Det innebär att många personer blir kvar i sjukpenningssystemet, trots att det inte finns fler åtgärder att ta till för att de ska få en förbättrad arbetsförmåga. Därför är förslaget att arbetsmarknadsbegreppet som rätten till ersättning ska prövas emot ska vara detsamma för sjukpenning och sjukersättning.

Sjukersättningen är avsedd för den som har en långvarig nedsättning av arbetsförmågan på grund av medicinska orsaker. Utredningen föreslår att ett nytt varaktighetsbegrepp införs kallat ”överskådlig tid”, det begreppet ersätter begreppet ”stadigvarande”. Vid bedömning om arbetsförmågan är nedsatt under överskådlig tid avses så långt som en prognos av den nedsatta arbetsförmågan är möjlig att göra. Detta kan komma att påverka flera grupper, bland annat personer med funktionsnedsättning. För rätt till sjukersättning ska det inte finnas några rehabiliteringsåtgärder som kan förväntas medföra att den försäkrade återfår arbetsförmågan. Detta innebär en harmonisering av de begrepp som används vid bedömning av sjukpenning.

Förändringar är också föreslagna när det gäller sjukersättning till äldre, de som har upp till fem år kvar i sjukersättning. Utredningen föreslår att de ska bedömas i förhållande till förvärvsarbete i yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden och som den försäkrade har erfarenhet av, eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. Dessa förslag innebär lättnader i regelverket. Risken minskar att det ställs omställningskrav som uppfattas som orimliga i förhållande till den försäkrades ålder.

Vid prövning av aktivitetsersättning ska bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga göras i förhållande till samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätt till sjukpenning. I och med detta snävare arbetsmarknadsbegrepp förväntar utredningen att antalet unga som får aktivitetsersättning kommer att öka.

Utredningen föreslår också återinförande av flexiblare möjligheter till arbete med vilande sjukersättning och aktivitetsersättning.

Ideellt arbete, fritidsverksamhet eller andra åtaganden av ideell karaktär ska inte påverka rätten till sjukersättning eller aktivitetsersättning, om det inte innebär att den försäkrade uppvisar viss arbetsförmåga. En försäkrad ska ha rätt att ägna sig åt sysslor i form av ideellt arbete eller andra åtaganden av ideell karaktär, så länge omfattningen sammantaget understiger 10 timmar i veckan och inte ger inkomst.

Prövotiden för studier förlängs från 6 till 12 månader, vilket ger möjligheter att pröva att studera utan att aktivitetsersättningen påverkas. Ett nytt arbetsmarknadspolitiskt ramprogram inrättas för försäkrade som beviljats aktivitetsersättning och som har behov av insatser från Arbetsförmedlingen i syfte att få eller återfå arbetsförmåga.

Förmånen förebyggande sjukpenning ska ersättas med en ny förmån kallad preventionsersättning. Den ska beviljas en försäkrad som gör inkomstförlust till följd av att hen genomgår en förebyggande medicinsk eller arbetslivsinriktad behandlings- eller rehabiliteringsåtgärd.

Rehabiliteringspenning ska beviljas för inkomstbortfall motsvarande den tidsåtgång som rehabiliteringen tar i anspråk. Förslaget innebär en förändring då rehabiliteringspenningen också kan beviljas för en förebyggande arbetslivsinriktad rehabilitering, det vill säga innan en arbetsförmågenedsättning uppstått. Försäkringskassan ska se till att den försäkrades behov av rehabilitering klarläggs snarast, men senast dag 60.

Utredningen menar att kommunernas ekonomi kan påverkas genom minskade utgifter för ekonomiskt bistånd då en del av de som idag har ekonomiskt bistånd istället kan få rätt till sjukersättning. Förändringarna i rätten till aktivitetsersättning med ett beräknat ökande inflöde kan komma att öka behovet av samordning mellan myndigheter.

Synpunkter och förslag

Utredningen lyfter flera av de svårigheter att förstå de olika försäkringsförmånerna som individer i behov av socialförsäkringen möter. Förvaltningen menar att de förslag som utredningen lägger fram skulle göra det lättare för individer att förstå försäkringarna.

Förslagen påverkar också ersättning till personer med funktionsnedsättning. Den prövning av arbetsförmågan som förslagen innehåller är rimligare både avseende den föreslagna

förändringarna av nuvarande varaktighetsbegreppet och avseende att pröva arbetsförmågan mot tillgängliga och förekommande arbeten.

Förslagen innebär också att det blir mer förutsägbart och enklare att arbeta eller studera under den tid individen har sjukersättning eller aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga.

För äldre med få år kvar i arbetslivet som har sjukpenning och nedsatt arbetsförmåga förändras regelverket med bland annat lägre krav på omställning till nytt yrke.

Förvaltningen menar också att dessa förslag underlättar för den enskilde att delta i ideellt arbete och ha andra åtaganden utan att ersättningen påverkas, vilket gör att individen kan vara en aktiv del av samhället.

Förvaltningen ser också positivt på de förslag om modernisering av vilka rehabiliterande insatser som tillåts inom ramen för försäkringssystemet.

Förslagen kan komma att påverka vissa grupper som idag har ekonomiskt bistånd. De kan enligt förslaget få rätt till sjukersättning, vilket är positivt för individen och i viss utsträckning kan komma att minska behoven av stöd från socialtjänsten.

Maria Mathiasson Laxvik
Stadsdelsdirektör

Bilagor

1. En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Maria Mathiasson Laxvik, Stadsdelsdirektör	2021-10-07